

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal Energie, Telecom en
Mededinging
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Leeuwarden, 29 januari 2019

Verzonden, **30 JAN, 2019**

Ons kenmerk : 01630347
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door :
Uw kenmerk : DGETM/18271474
Bijlage(n) :

Onderwerp : Adviesverzoek gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid & Middelburen, Oostrum en Leeuwarden-Nijega.

Excellentie,

In oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de door Vermilion Energy Netherlands B.V. ingediende gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid en Middelburen, Leeuwarden-Nijega en het door de NAM ingediende actualisatie van het winningsplan Oostrum. Met deze brief brengen wij ons advies uit.

Ter ondersteuning van de decentrale overheden in hun rol als adviseur heeft u voor de betreffende winningsplannen specifieke informatiesessies gehouden. Daar konden vragen over de winningsplannen aan het ministerie van Economische Zaken en respectievelijk aan Vermilion Energy Netherlands B.V. en NAM worden gesteld.

Wij hebben de adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) ten aanzien van de winningsplannen ontvangen per e-mail in januari 2019.

Allereerst maken wij graag gebruik van de gelegenheid om ons standpunt over gaswinning nogmaals bij u onder de aandacht te brengen. Zoals u bekend zijn wij tegen nieuwe gaswinning in Fryslân, maar wij volgen de ontwikkelingen bij bestaande gaswinningen ook kritisch. Wij blijven daarbij opkomen en aandacht vragen voor de zorgen over de effecten van gaswinning op onze inwoners. Ons standpunt hierover hebben wij verwoord in het Coalitieakkoord en het Manifest Friese overheden over Gas- en Zoutwinning.

Opeinde-Zuid en Middelburen

Op 29 oktober 2018 stelt u ons in de gelegenheid tot het uitbrengen van advies over het gewijzigde winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen van Vermilion Energy Netherlands B.V.

Het winningsplan is een actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen d.d. 23 augustus 2016. De actualisatie is volgens Vermilion Energy van belang omdat de productie van de bestaande putten anders is dan verwacht. Het bedrijf ziet mogelijkheden om de productie uit het gasvoorkomen Middelburen te optimaliseren door middel van wijzigingen in de bestaande putten en / of door het boren van een side-track in het Middelburen-voorkomen. Deze nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en de bodemdalingsvoorspellingen en daarmee een nieuw winningsplan tot 2036 voor Opeinde-Zuid en tot 2028 voor Middelburen.

De maximale voorspelde bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingsskom boven de voorkomens Opeinde-Zuid en Middelburen is volgens het winningsplan 12 cm, waarvan 8 cm op 1 januari 2018 al gerealiseerd is. De overige 4 centimeter is de speelruimte in de prognose voor bodemdaling tot resp. 2028 en 2036. Wij achten die prognose zeer beperkt over zo'n lange periode.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering voorgelegd aan het Staats-toezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert beide gasvelden nu tot de laagste risicocategorie van de 'Seismische Risico Analyse' (SRA Cat. 1). In het TCBB rapport is vermeld dat bij het Opeinde-veld in 2003 een beving met een magnitude van 1,8 is gerapporteerd. De kans dat het Middelburen veld een soortgelijke beving veroorzaakt acht de TCBB reëel.

Wij verzoeken u er op toe te zien dat beide velden geen extra risico op bodemdaling of bodemtrilling geven, gezien de beving die reeds heeft plaats gevonden en de reële kans op een soortgelijke. Die reële kans baart ons zorgen en zou een goede reden zijn om niet in te stemmen met het winningsplan.

Door stapeling van meerdere velden in de omgeving en na-ijleffecten van de velden bij elkaar willen wij graag van de minister weten of de bodemdaling niet groter is dan de verwachtingen zoals opgenomen in de prognoses?! In het licht van de verwachte totale daling van de gestapelde mijnbouw in het gebied en de effecten daarvan op vernatting van het watersysteem kan mogelijk verdere invloed hebben op verandering van vegetatie en het uitzetten en krimpen van klei en oxidatie van veen en daarmee een verhoogde kans op schade aan bebouwing door extreme verschillen tussen zeer natte en zeer droge periodes, zeker als een kans op een beving 'reëel' is. Wij verzoeken u dan ook om niet in te stemmen met het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

Oostrum

Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de actualisatie van het winningsplan voor het Oostrum gasveld. De reden voor de actualisatie van het winningsplan voor Oostrum is dat de uiteindelijke productievolume hoger zullen zijn dan in het huidige winningsplan Kollum is aangegeven voor dit voorkomen. De productie wordt verlengd tot 2034.

De verwachte bodemdaling door toekomstige gaswinning uit Oostrum is volgens de NAM verwaarloosbaar en minder dan 2 cm. De NAM geeft aan dat dit een zeer geringe bodemdaling is die binnen de onzekerheidsmarge valt van de metingen naar bodemdaling. De totale bodemdaling (vanaf 2002) boven het veld, inclusief de daling veroorzaakt door de omliggende velden, blijft volgens de prognoses onder de 6 cm.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering aangeboden aan Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert het gasveld tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1).

Alles overwegende zou de NAM in het kader van energietransitie het huidige winningsplan af kunnen bouwen en niet tot een actualisatie over hoeven gaan. Wij verzoeken u om de gaswinning af te bouwen en niet in te stemmen met het actualiseren van dit winningsplan.

Leeuwarden-Nijega

Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het winningsplan 'Leeuwarden-Nijega'. Sinds 1971 wordt gas gewonnen uit het voorkomen Leeuwarden-Nijega dat bestaat uit 23 putten. Het winningsplan is ingediend om de productieduur te verlengen tot 2040 en het productievolume te vergroten.

Uit de voorliggende winning wordt een toekomstige bodemdaling van minder dan 3 cm verwacht op het diepste punt van de bodemdalingskom. De reeds benutte winning heeft naar schatting van Vermilion minder dan 6 cm daling opgeleverd. De daling uit deze en de andere voorkomens wordt in dit gebied op 13.9 cm geschat. De totale winning wordt door Vermilion geschat op uiteindelijk 17,5 cm (volgens de tabel in de samenvatting) als gevolg van gecombineerde bodemdaling uit het Tietjerkveld. SodM categoriseert het gasveld nu, op basis van onderzoek door TNO-AGE, tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1). Wij vinden de prognose voor de bodemdaling en met name de totale bodemdaling een forse daling in een waterrijk Natura-2000 gebied als de Alde Feanen bij Earnewâld.

Het voorkomen Leeuwarden-Nijega ligt onder een Natura-2000 gebied. De omvang van de effecten voor grondwater, oppervlaktewater en waterkwaliteit zijn volgens het mijnbouwbedrijf voor het voorliggende winningsplan verwaarloosbaar waardoor geen problemen ontstaan voor landbouw of in bebouwd gebied. Negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn op voorhand uit te sluiten. Er is geen nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, aldus het winningsplan. Wij zijn het niet eens met de redenering in bijlage 17 dat negatieve effecten op voorhand uit te sluiten zijn en vragen u om nader onderzoek te doen naar de effecten van de totale gestapelde mijnbouw in het gebied op de landbouwstructuur en op natuurwaarden als gevolg van vegetatieverandering en populatieverandering door veranderingen in het watersysteem. Daarnaast geeft extra vernatting een groter verschil tussen droge en natte periodes en daarmee een groter verschil tussen klei zwellen en -rijping en oxidatie van de bodem. Een zorg voor de bebouwing en kwaliteit van de landbouw in het gebied.

Wij verzoeken u om niet in te stemmen met het winningsplan en de mogelijke effecten op het Natura-2000 gebied nader te onderzoeken en te onderbouwen.

Tot slot

Belangrijke thema's die spelen bij omwonenden van gaswinningsgebieden zijn zorgen over bodembeweging en de mogelijke gevolgen daarvan voor eigen woningen. Ook leven er zorgen over veiligheid en er heerst wantrouwen. Het op een zorgvuldige wijze betrekken van de omgeving, informatie delen en daarover in gesprek gaan dragen bij aan het herstel van vertrouwen en het vergroten van het veiligheidsgevoel. Het monitoren van bodembeweging, nulmetingen en het betrekken en informeren van inwoners daarover spelen daarbij een belangrijke rol. Dit geldt voor alle fasen van de gaswinning; van opsporen en winning tot beëindiging van de gaswinning.

Ons advies is dat de gewijzigde winningsplannen niet mogen leiden tot extra bodemdaling, bodemtrilling en het winnen van extra gas dan is vastgesteld in de huidige winningsplannen is opgenomen. Ons standpunt is dat wij tegen nieuwe gaswinning zijn en dat ook bestaande gaswinning kunnen worden afgebouwd om energietransitie te stimuleren.

Omwonenden staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gaswinningen. Zij vinden dat lokaal de lasten worden gedragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak en zorgen, waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Wij adviseren u zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, het uitvoeren van 0-metingen, waarbij er ook baten en investeringen terugvloeien naar het gaswinningsgebied. Verder verwachten wij dat uw ministerie snel invulling geeft aan de inhoud van de brieven over het kleine veldenbeleid en schadeafhandeling, beide van 30 mei 2018. De vooruitzichten daaromtrent lijken goed.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

voorzitter

secretaris